

Jan Trepczyk miał szczególny dar oddziaływania na środowisko Kaszubów. Czynił to poprzez różne formy aktywności. W sposób bardzo sugestywny opiewał ziemię kaszubską i samych Kaszubów, ich wielopokoleniową tradycję, historię oraz język. Dobitnym świadectwem troski o język kaszubski jest jego *Słownik polsko-kaszubski*. Zwłaszcza kaszubszczyźnie poświęcił wiele miejsca w swej twórczości, a jego stosunek do „mowy starków” wynikał z nadania jej szczególnego statusu. Jego zdaniem dzięki trwaniu języka kultura kaszubska mogła się nadal rozwijać, a Kaszubi mogli uzyskać pełne poczucie swej etnicznej tożsamości. W liście do Neureitera, przygotowującego w języku niemieckim *Geschichte der kaschubischen Literatur*³⁰, pisał: „W okresie powojennym interesowałem się kwestiami kaszubskimi. Małe formy literackie i pieśni są moimi ulubionymi tematami. W latach 1950-60 byłem dyrygentem kaszubskiego koła śpiewaczego, a od 1956 roku, gdy zostało założone «Zrzeszenie Kaszubskie» w Gdańsku przewodniczącym stowarzyszenia w [Wejherowie]. Obecnie piastuję dalej stanowisko przewodniczącego. Z inicjatywy zarządu (Zrzeszenia) zostało założone «Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kasz.» w [Wejherowie]. Badanie rozwoju języka kaszubskiego stanowi dzisiaj mój ulubiony przedmiot pracy, któremu oddaję się z przyjemnością”³¹.

Poeta głęboko wierzył w siłę oddziaływania kaszubszczyzny – podobnie zresztą jak inni twórcy literackiego piśmiennictwa Kaszubów. Zakres tematyczny i ideowy twórczości kaszubskiej wiąże się z ideami regionalizmu i wspólnoty wyrażonymi w hasło „małej ojczyzny”: „Literatura kaszubska, język kaszubski jest wciąż podstawowym wyznacznikiem wspólnoty kaszubskiej, świadectwem jej ciągłości i trwania w swojej małej pomorskiej ojczyźnie na południowym brzegu Bałtyku”³². Idea „małej ojczyzny” podkreślała podmiotowość twórczości kaszubskiej.

Trepczyk sięga w swej poezji do dawnych, utrwalonych tradycją form języka kaszubskiego, a równocześnie zachowuje prostotę wyrazu, dzięki czemu jego utwory zyskują walory liryczne. Niemniej jednak poezja ta dobitnie wypowiada idee i postawy mające ochronić i utrwalić kaszubszczyznę, której rodowód rozpatrywał poeta w kontekście dawnej tradycji słowiańskiej. Jednocześnie jest to liryka pełna czułości i tęsknoty wyrażonej poprzez poetyc-

E. P r y c z k o w s k i, *Jan Trepczyk – kierownik i patron szkoły w Miszewie*, „Biuletyn Rady Języka Kaszubskiego” 2019, s. 215-229.

³⁰ Zob. F. N e u r e i t e r, *Geschichte der kaschubischen Literatur*, Sagner, München 1978 (drugie wydanie tej książki ukazało się w roku 1991 w oficynie Sagnera jako tom 272 serii „Slavistische Beiträge”); zob. też: t e n ż e, *Historia literatury kaszubskiej. Próba zarysu*, tłum. M. Boduszyńska-Borowikowa, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Gdańsk 1982.

³¹ Tamże, s. 341 (tłum. fragm. listu z języka niemieckiego – J. Flink).

³² J. B o r z y s z k o w s k i, *Literatura Kaszubów – jej rozwój historyczny i stan obecny*, „Acta Cassubiana” 3(2001), s. 146n.

ką realizację mitu arkadyjskiego. Spośród figur retorycznych poeta wybiera mowę żywą, najbardziej zbliżoną do rzeczywistej i naturalnej. Język kaszubski z jego bogactwem słowa pełni w liryce Trepczyka kilka znaczących ról. Przede wszystkim słowo poetyckie tworzy rzeczywistość, nie stanowi tylko jej odbicia. Bardzo istotna funkcja języka odnosi się też do pamięci, której jest on nośnikiem. Język to również synonim ojczyzny (w języku kaszubskim „taczëzna”). Jak pisze poeta: „Tczëwôrtńô jes, jak dziejów duch, / Co w tobie sã przezérô”. Dlatego właśnie w swojej twórczości Trepczyk przypisuje tak wielkie znaczenie językowi kaszubskiemu, który postrzega jako jedną z najwyższych wartości, a nawet go apoteozuje. Jego głębokie przeświadczenie o mocy słowa rodzimego wypływa z przekonania, że trwanie historii, tradycji i kultury Kaszubów opiera się na przekazie języka. Poeta miał świadomość zagrożenia kaszubszczyzny, stąd jego wielkie zaangażowanie w ideę odrodzenia regionalizmu kaszubskiego, którą realizował w wielu obszarach swojej twórczej aktywności, a także w pracy społeczno-organicznikowskiej, kontynuując tradycje przekazane Kaszubom przez Floriana Ceynowę, Aleksandra Majkowskiego i Jana Karnowskiego.